

Az asztrológia alkalmazása II. - A főszereplők

Szerző László Levente
2007. January 20.
Utolsó frissítés 2008. July 4.

"A valóság az, hogy a csillagképeket nevezték el az alakok után: az alakoknak nincs fizikai megjelenésük, így leginkább a nyolcadik szféra, a csillagok segítségével írhatók le. Az egyes alakok területét elfoglaló csillagokat ezért rendszerbe állították, csillagképekké alakították őket, mégpedig egy olyan emlékeztető forma alapján, amely asztrológiai célokra elég alkalmasnak tűnik. A csillagok ugyanis úgy helyezkednek el, hogy kellő fantáziával bárki bármilyen alakzatot kiolvashat belőlük - mint ahogyan ki is olvastak a különböző korokban. Az asztrológia céljaira viszont csak egyetlen rendszer volt alkalmas, amely rövidesen ki is szorította - de nem teljesen - a riválisait: az, amelyben a Nap útját a Kos, Bika, Ikrek, Rák, Oroszlán, Szűz, Mérleg, Skorpió, Nyilas, Bakszarvú, Vízöntő és Halak elnevezésű csillagképek szegélyezik. Ma már csak hagyománytiszteletből használjuk a csillagképeket: akár a Szörnyen Ijesztő Hóembert is beleláthatnánk néhány csillag csoportosulásába, ha úgy akarnánk."

Három olyan tényező van, amely az ítéletalkotás helyességét a legmesszemenőbbekig befolyásolja. A körülmények megfelelő ismerete és a józan megfontolás - ez kettő. A harmadik: az asztrológia "nyelvezetében" való jártasság. Most erről lesz szó.

Sajnos kevesen tulajdonítanak fontosságot a műkedvelő szintet meghaladó asztrológiai kompetenciának. Azt gondolják, hogy elég felsorolásszerűen ismerni az asztrológia elemeit, azok jelentéstartalmát, és nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy amint a művelt nyelvhasználathoz elengedhetetlenek a grammatikai és stilisztikai ismeretek, úgy az asztrológia eszköztárának értő használata is többet igényel, mint csupán betanult vagy gyakorlat során elsajátított szabályok követését. És akkor még szó sem esett a legtöbbször előcibált évről, a "tapasztalatról" - ez is megér egy misét, de terjedelmi okokból majd más alkalommal tárgyalom.

Ahhoz, hogy az élet minden területén sikerrel alkalmazhassuk, rendszerét és logikáját kell megértenünk. Ennek alapja az előzőekben leírt asztrológiai modell. A kézikönyvek ugyanis korántsem tartalmazzak mindent, amit az elemekről vagy a gyakorlati kérdésekről tudnunk kell. De minthogy ezek a kézikönyvek hosszú felsorolásokat tartalmazzak, a nem kellőképpen elmélyült olvasójuknak úgy tűnhet, hogy elég a listákat és a szabályokat beiflázni, és máris minden eset megoldására alkalmas kulcsot kapnak kezükbe. Ez viszont így nem igaz: ezek a kézikönyvek egy régebbi, Comenius előtti pedagógia felfogását tükrözik, amely passzív elsajátításra épült, a könyveket szó szerint kellett megtanulni, és az amorfi tudáshalmaz a tanár útmutatásai segítségével és a gyakorlat által rendeződött el végül. Számunkra ez az út jobbra járhatatlan: igen ritka, hogy valaki komplett könyveket tartson a fejében, de, még ha így is lenne, ezek a kézikönyvek a tudás elrendezéséhez szükséges "oltóanyagot", a gyakorlati útmutatásokat csak ritkán találják. Ezért hát világossá kell tenni, hogy az asztrológiai szakmunkák nem használhatók telefonkönyvként: olvasásuk során figyelemmel kell lenni a szerző kulturális hátterére, a korszak tudományos és pedagógiai felfogására, a történeti környezetre és az adott szakmunka előzményeire is.

Az asztrológiai elemek felsorolását a jegyeknél szokás kezdeni, mivel ezek foglalják el a kilencedik szférát. A jegy kifejezés nem a legszerencsésebb: az alak vagy figura jobban megfelelne, mivel a görög zódon és a latin signum egyaránt "képecskét" jelent. (Nem beszélve arról, hogy a bolygók kölcsönös jegybeli helyzetére kézenfekvően adódna az alakzat vagy konfiguráció kifejezés. Én magam az alakra voksolnék, ezért a továbbiakban ezt is használom. Meglepő módon az arab megfelelő a 'vár' jelentésű burdzs.) Az alakok - hasonlóan a nyelvi jelzőkhöz - a valóság egyes szegmenseit, részeit képviselik, amennyiben egyetlen dologról van szó; és minőségeit, ha többről. (Csak példaként: a latin media insula kifejezés egyaránt jelentheti a "középső szigetet" vagy "a sziget közepét" - a fordítás azon múlik, egy vagy több szigetről beszélünk.) Mivel minden esetben újabb és újabb minőségek vagy részek jelentkeznek, végeláthatatlan listát állíthatunk össze, ha minden aspektust fel szeretnénk térképezni. Az alakok jelentéstartalma olyan, mint a széles körben használt jelzőké: a "jó" jelző is mást jelent, ha jó időről vagy jó könyvről beszélünk. Ezért az alakok esetében a közös jelentéstartalomra kell koncentrálnunk: ezt könnyíti meg az alakok elnevezése.

Korábban már említettem a csillagképek és az alakok viszonyát. Az asztrológia megszületésének időszakában az eltérő méretű csillagképek és az azonos hosszúságú alakok nagyjából fedték egymást, ezért a kettő között nem tettek határozottan különbséget, ugyanazokat a neveket viselték. Ez a helyzet idővel megváltozott: a nevük viszont maradt, csak éppen előállt az a paradoxnak tűnő helyzet, hogy a Kos alak a Halak csillagkép területén, a Bika alak a Kos csillagkép területén helyezkedik el, és így tovább. Egyesek erre mint az asztrológia rendszerét megingató évrre gondolnak. De a valóság az, hogy a csillagképeket nevezték el az alakok után: az alakoknak nincs fizikai megjelenésük, így leginkább a nyolcadik szféra, a csillagok segítségével írhatók le. Az egyes alakok területét elfoglaló csillagokat ezért rendszerbe állították, csillagképekké alakították őket, mégpedig egy olyan emlékeztető forma alapján, amely asztrológiai célokra elég alkalmasnak tűnik. A csillagok ugyanis úgy helyezkednek el, hogy kellő fantáziával bárki bármilyen alakzatot kiolvashat belőlük - mint ahogyan ki is olvastak a különböző korokban. Az asztrológia céljaira viszont csak egyetlen rendszer volt alkalmas, amely rövidesen ki is szorította - de nem teljesen - a riválisait: az, amelyben a Nap útját a Kos, Bika, Ikrek, Rák, Oroszlán, Szűz, Mérleg, Skorpió, Nyilas, Bakszarvú, Vízöntő és Halak elnevezésű csillagképek szegélyezik. Ma már csak hagyománytiszteltől használjuk a csillagképeket: akár a Szörnyen Ijesztő Hóembert is beleláthatnánk néhány csillag csoportosulásába, ha úgy akarnánk. (Megjegyzendő: minden jel arra utal, hogy a Mérleg csillagképet tisztán asztrológiai megfontolásokból vették fel az addig csak tizenegy zodiakális csillagképből álló rendszerbe.)

Az alakok nevei beszélő nevek: segítenek megjegyezni az alakok által hordozott jellegzetességeket. De egyáltalán nem tökéletesek: a Bika alakja például nőies (a "férfiashoz" képest), a Vízöntő nem vizes, hanem levegős és így tovább. Ha emberi tulajdonságokhoz, testalkathoz, színekhez és egyébekhez kapcsoljuk őket, még kevesebb érintkezési pontot találunk. Ennek ellenére nem találtak alkalmasabb elnevezéseket.

Az alakok számos jellegzetessége arra mutat rá, hogy jelzőként kell őket használnunk. Önmagukban például inaktívak, passzív princípiumok: ahogyan egy jelző jelzett szó nélkül nem manifesztálódik, úgy az alakok sem jeleznek dolgokat, csupán milyenséget vagy melyikiséget. Az Oroszlán alakja például az emberi testen belül nem a szívét jelzi, hanem azt a részt, ahol a szív van - másképpen: csak a többi testrészhez képest mutat rá a szívre. De az alá rendelt országokat is csupán más országok relációjában jelöli. Mindennek oka az, hogy az alakok nem entitások: tizenketted-tizenketted részei annak az egésznek, amely a modellben a tizedik szférát alkotja.

Aktív princípiumként, önálló entitásként csak az alsóbb szférák lakói lépnek fel: a csillagok és a bolygók. Míg az alakok minőségeket és részeket jelképeznek, úgy ez utóbbiak dolgokat: életteleneket és élőket, konkrétakat és elvontakat egyaránt. A csillagok és bolygók jelentéstartalma között mégis nagy a különbség. A bolygók például lehetnek természetes jelölők: minden létező valamelyik bolygó alá tartozik. Ezt a természetes szignifikációt viszont sokszor félreértik: a besorolás ugyanis azon múlik, milyen szinten kezeljük az adott dolgot. A virágok például a Vénuszhoz tartoznak, így a rózsza is, ha mondjuk egy páfrányhoz képest tekintjük; de ha a rózsát a tulipán viszonylatában nézzük, akkor a Mars lesz a természetes jelölője, mert megkülönbözteti tőle a tüskessége, amely Mars jellegzetesség. - Ezzel szemben a csillagok önmagukban nem jelölői a létező világ egyes tényeinek.

A bolygók továbbá alkalmi jelölők is lehetnek, azaz képlettől függ, melyik szereplőt melyik bolygó képviseli. A gyakorlatban mind a természetes, mind az alkalmi jelölőket figyelembe kell venni, mert nem feltétlenül az a bolygó adja meg a helyes válaszokat, amely aktuálisan a legjobban írja le az adott szereplőt, de az is igen ritka, hogy egyedül a természetes jelölők alapján tudjunk dolgozni. Ezek a ritka esetek a "speciális delineáció" (különös leírás) nevet viselik, szemben az alkalmi jelölőket is bevonó "generális delineációkkal" (általános leírás): ilyenkor univerzális jellegű kérdésekről van szó, amelyek majdhogynem szereplő-függetlenek.

Összehasonlítva, a csillagok kevésbé vesznek részt az emberi világ alakításában. Leginkább nagyszabású dolgok esetén érzékelhetjük az általuk jelzett tényeket. Önmagukban nem is aktívak: csak akkor aktiválódnak, ha valamilyen módon, például egy bolygó hatására képesek erre. Ráadásul csillag és csillag között is van különbség: az ekliptikától távol eső csillagok valóban csak jelentős történetekben vesznek részt, és a halványabb csillagok sokkal kevésbé bírnak érzékelhető megnyilvánulással, mint a fényesebbek.

A főszereplők tehát a bolygók és a csillagok. De hogy pontosan milyenek is ezek a szereplők, azt az határozza meg, melyik alakban vagy annak melyik részén található. A bolygó ugyanis jelezheti a "harcost", de hogy ez a harcos bátor vagy gyáva, az már nem a bolygón, hanem az alakon múlik. Ráadásul az alakok tovább oszthatók: harmadolva az arculatokat kapjuk, de ezek is három, illetve négy részre bonthatók fel. Az alakok szintje alatt található legfontosabb egység mégis a fok, amelyből 30 tesz ki egy alakot. Végül vannak a több fokot kitevő részek, a körzetek, amelyekből összesen ötféle eredményez egy teljes alakot. - Mindezek a felosztások azért fontosak, mert azt a minőséget vagy részt, amelyet az alak képvisel, még tovább finomítják, így az igényeknek megfelelő mélységű pontosságot kaphatunk.

Az alakok mint jelzők, valamint a bolygók és csillagok mint jelzettek kombinációja alkalmas arra, hogy az egyes dolgokat leírjuk az asztrológia nyelvzetében. Ezek így mintegy az alany szerepét töltik be ebben az égi szintaxisban. Ám több dologra figyelniük kell: egyrészt, a jelző nem változtathatja meg gyökeresen a jelzett jelentéstartalmát. Hiába gyáva a katona, attól még katona marad, és nem lesz belőle markotányosnő. Másfelől viszont annál erősebb az alak lenyomata az aktív égitesten, minél kevesebbet időzik az adott alakban. A leggyorsabb égitest, a Hold esetében például igencsak fontos, hol is találjuk; míg a csillagokat vajmi kevésbé befolyásolja, melyik alak által jelzett minőség sugározódik át rájuk. És éppen ez az a pont, ami teljes mértékben elválasztja egymástól a bolygók és a csillagok csoportjait: míg a bolygók számára akár az is fontos lehet, melyik fokon állnak, a csillagoknál semmi nem számít, ami kisebb beosztás, mint egy teljes alak.

A bolygók és az alakok, valamint az alakokon belül található kisebb felosztások kombinációi egy némileg leegyszerűsített, a gyakorlat számára optimalizált rendszerbe lettek foglalva, amelyet alpméltóságoknak és -gyengeségeknek nevezünk. Egy bolygó méltóságáról akkor beszélünk, amikor olyan helyen található el, amely az ő számára valamilyen formában "megfelelő"; gyengeségről pedig ellenkező esetben. Hagyományosan csak az alakok, körzetek és arculatok jönnek számításba, mint jelentékeny helyek, de ez utóbbiak is csak a méltóságok szempontjából. Így összesen öt méltóságot (ház, kitüntetés, alakhármasság, saját körzet, saját arculat), illetve három gyengeséget (száműzetés, bukás, hontalanság) különítettek el. Ez a méltóság-gyengeség rendszer a bolygók állapotának még pontosabb leírására alkalmas, és segítségével könnyedén eldönthető, hogy például egy fok jelentőségét melyik bolygó tudja a leginkább beteljesíteni.

Az idő bármelyik pillanatát is tekintsük, mindig megtaláljuk majd a hét főszereplőt, akik éppen vagy jobb, vagy kevésbé jó formájukban vannak. Valóban olyanok, mint a színészek: van egy adott habitusuk, de ennek kifejezési módját az aktuális körülmények befolyásolják. Adottak még a mellékszereplők, a statiszták, akik adott helyzetben igencsak fontos szereplővé válhatnak, de egyébként háttérbe húzódnak. Ezekből a mellékszereplőkből, csillagokból a hagyomány 1022-t tart számon.

Ez tehát az a társulat, amely bármilyen történetről is legyen szó, megjeleníti azt. Hogy azután ez hogyan is történik, az már más tényezőkön múlik. Erről lesz szó a következő alkalommal.